

بررسی رابطه بیکاری و ارتکاب جرم

(سرقت، قتل، تجاوز به عنف)

تالیف

سید محمد صادق طاهری

انتشارات قانون یار

۱۳۹۸

سرشناسه	: طاهری، سیدمحمد صادق، ۱۳۴۸
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی رابطه بیکاری و ارتکاب جرم (سرقت، قتل، تجاوز به عنف) // تالیف سیدمحمدصادق طاهری.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۸ ص: جدول.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۷۵-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: بیکاری و جرم و جنایت
موضوع	: Unemployment and crime
موضوع	: بیکاری -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: Unemployment -- Iran -- Case studies
موضوع	: جرم و جنایت -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: Crime-- Iran-- Case studies
رده بندی کنگره	: ۲/۸۶۷۰.HD
رده بندی دیویی	: ۱۱۰۹۵۵/۳۳۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۵۸۶۹۵

انتشارات قانون یار

بررسی رابطه بیکاری و ارتکاب جرم

(سرقت، قتل، تجاوز به عنف)

تألیف: سید محمد صادق طاهری

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۸

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۴۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۷۵-۷

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۹۵۲۶ مرکز پخش قانون یار

تقدیم بہ

دستانِ پینہ بستہ مادرم و روح پدرم.....

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول
۱۳	کلیات
۲۷	فصل دوم
۲۷	ادبیات علمی و مبانی نظری این کتاب
۲۷	مبانی نظری و تعریف مفاهیم واصطلاحات
۲۷	جرم:
۲۷	تعریف لغوی جرم
۲۸	تعریف اصطلاحی جرم
۲۸	تعریف جرم از دیدگاههای مختلف
۲۸	تعریف جرم از نظر فقها
۲۹	تعریف جرم از دیدگاه حقوقدانان
۳۰	تعریف علمای حقوق از جرم
۳۰	جرم در قانون مجازات اسلامی
۳۰	تقسیمات کلی جرم:
۳۱	عناصر تشکیل دهنده جرم:
۳۲	شناخت بزهکار
۳۳	تشخیص عوامل سازنده جرم
۳۴	تأثیر عوامل مختلف در ارتکاب جرم
۳۵	عوامل مؤثر در بروز جرم
۳۵	تأثیر عوامل زیستی
۳۶	تأثیر عوامل روانی
۳۷	تأثیر عوامل اجتماعی:
۳۷	تأثیر نابهنجاری خانوادگی
۳۸	خانوادههای بدسرپرست

- تأثیر عوامل اقتصادی ۳۹
- تأثیر جنگ ۴۰
- بررسی مبانی علمی و روانپزشکی ارتکاب جرم ۴۱
- بیماریهای شخصیتی و جرایم ۴۴
- موجبات فکری کردن تقنینی مجازاتها ۴۵
- مروری بر نظریه‌های مرتبط ۵۹
- تیین کجروی ۶۰
- بزهکاری ۶۱
- نظریه تخصصی جرم‌یابی ۶۵
- نظریه آنومی و ساختار ویلیام گود ۶۶
- دیدگاه جامعه‌شناختی ۶۷
- دیدگاه جرم‌شناسی ۶۹
- دیدگاه زیست‌شناختی ۷۰
- دیدگاه روانشناختی ۷۳
- نظریه «نظام خانوادگی» ساترلند ۷۶
- بی‌هنجاری و ارتباط: خرده فرهنگ‌های بزهکاری ۷۹
- آلبرت کوهن ۸۰
- مشکلات ناشی از عوامل اجتماعی ۸۱
- محیط اجتماعی ۸۲
- نظریه جرم‌شناسی فشار ۸۲
- بند هشتم: نظریه بوم‌شناسی انحراف (مکتب شیکاگو) ۸۴
- دیدگاه دکتر جی - ال - برن در زمینه فقر اقتصادی ۸۶
- دیدگاه روانپزشکان ۸۷
- جنسیت و جرم ۸۸
- نظریه برچسب‌زنی ۹۰
- انتخاب عقلانی و تغییرهای موقعیتی جرم ۹۳
- جمع‌بندی مروری بر نظریه‌ها ۹۴
- انتخاب چارچوب نظری تحقیق ۹۶
- دیدگاه روان‌پزشکان ۹۷

۹۷	نظریه راک (۱۹۹۷)
۹۸	دیدگاه افلاطون
۹۸	دیدگاه دکتر جی - ال - برن در زمینه فقر اقتصادی
۹۹	اعتیاد عامل بزهکاری
۱۰۰	نظریه سیمون و آبرون
۱۰۰	نظریه نارکو و شیفر ۱۹۸۲
۱۰۱	تحقیقات انجام شده
۱۰۱	تحقیقات خارجی
۱۰۳	تحقیقات داخلی
۱۰۹	مبانی نظری
۱۱۵	فصل سوم
۱۱۵	تحلیل مبانی حقوقی بیکاری و ارتکاب جرم
۱۱۶	جامعه آماری
۱۱۶	واحد آماری
۱۱۶	حجم نمونه و شیوه نمونه‌گیری
۱۱۶	محاسبه‌ی حجم نمونه
۱۱۶	شیوه نمونه‌گیری
۱۱۸	روش جمع‌آوری اطلاعات
۱۱۸	ابزار تحقیق
۱۱۸	روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌های آماری
۱۲۵	فصل چهارم
۱۲۵	تجزیه و تحلیل داده‌ها
۱۲۵	تحلیل متغیرهای مردم‌شناختی
۱۲۶	تحلیل توصیفی جنسیت پاسخگویان
۱۲۷	تحلیل توصیفی سن پاسخگویان
۱۲۸	تحلیل توصیفی وضعیت تأهل و مجرد مجرمین
۱۲۸	تحلیل توصیفی محل تولد مجرمین
۱۲۹	توصیف داده‌های محیطی - جغرافیایی

- ۱۳۰ توزیع داده‌های محل تولد و سکونت مجرمین
- ۱۳۳ توصیف داده‌های دلایل انتخاب محله‌های مستعد برای سرقت
- ۱۳۵ تحلیل فرضیات تحقیق
- ۱۳۵ توصیف داده‌های اشتغال، درآمد و مسکن مجرمین
- ۱۳۸ تجزیه و تحلیل داده‌های وضعیتی سواد، تحصیلات و آگاهی مجرمین و خانواده‌هایشان
- ۱۴۵ تحلیل استنباطی - توصیفی محل سکونت مجرمین
- بند سوم: تحلیل استنباطی - توصیفی محله‌های مورد سرقت یافته شهر یاسوج و ویژگی‌های آنها و محله‌های مستعد برای این جرم
- ۱۴۷ آنها و محله‌های مستعد برای این جرم
- ۱۵۰ تجزیه و تحلیل داده‌های اقتصادی
- ۱۵۳ تجزیه و تحلیل داده‌های وضعیت مسکن، اشتغال و درآمد مجرمین
- ۱۵۴ تجزیه و تحلیل داده‌های فرهنگی - اجتماعی
- ۱۵۵ تجزیه و تحلیل داده‌های اعتقادی و مذهبی مجرمین و خانواده‌هایشان
- ۱۶۰ تجزیه و تحلیل داده‌های وضعیت ارتکاب جرم در مجرمین و اطرافیان آن

۱۶۹ فصل پنجم

- ۱۶۹ نتیجه‌گیری و پیشنهادات مولف
- ۱۶۹ تأیید یا رد فرضیات مطروحه
- ۱۶۹ بند اول: فرضیات علمی مولف
- ۱۷۷ راهکارهای پیشنهادی

۱۸۳ منابع و مأخذ

پیشگفتار

در سیاست جنایی ایران، بزه دیده جایگاه واقعی خود را نداشته و لذا حمایت از بزه دیده نیز چندان مورد توجه دادگاه ها نیست. اما در جرایم جنسی به عنف، با توجه به اثرات نامطلوب و بلندمدت آن بر عواطف و روان بزه دیده که حتی ممکن است روند زندگی عادی او را برای همیشه مختل کند، این نقص بیشتر جلوه می کند و باید در خصوص آن چاره اندیشی شود. در این راستا اصلاح قوانین موجود در گسترش دامنه و ابعاد حمایت ها ضروری است. ضمن اینکه قانون گذار باید زمینه رسیدگی سریع و دقیق به این پرونده ها را ایجاد و راه کارهای عینی، ملموس و مفید را جهت کاهش اثرات منفی جرم بر بزه دیده و جبران تألمات و خسارات عاطفی و معنوی او و همچنین اعاده موقعیت بزه دیده ارائه دهد. از طرف دیگر تلاش برای سلب موقعیت های مناسب بزهکاری و بالابردن هزینه ارتکاب جرم باید مورد توجه قرار گیرد که این مهم نیازمند اصلاح قوانین مجازات و دادرسی کیفری نیز می باشد. علاوه بر اصلاح قوانین، اصلاح نوع نگاه و برخورد محاکم با بزه دیه و توجه جدی به ضرورت حمایت از بزه دیدگان جرائم جنسی توسط مراجع قضایی و انتظامی که اولین پناهگاه بزه دیده هستند نیز ضروری است. همچنین این مراجع باید تعاملی مثبت و جدی با مراجع غیردولتی حامی بزه دیده داشته باشند. البته ظرفیت های قانونی موجود (خصوصاً مقررات شکلی) در صورتی که به نحو صحیح و با یک نگاه حمایتی مورد بهره برداری قرار گیرد می تواند تا حدود زیادی مشکلات موجود را در دستیابی به یک چتر حمایتی گسترده رفع کند.

فصل اول

کلیات

مقدمه

یکی از مسائل پیچیده عصر حاضر که توجه بسیاری از محققان و صاحب نظران را به خود معطوف داشته است، موضوع مجرمین و بزهکاران است. بزهکاری پدیده‌ای اجتماعی جهانی است که معمولاً برای جرایم نوجوانان زیر ۱۸ سال به کار برده می‌شود. گرچه، جوامع گوناگون برحسب وضعیت اقتصادی و اجتماعی خود با انواع متفاوتی از آن روبرو هستند. در کشور ما بزهکاری به مجموعه‌ی کل جرایمی گفته می‌شود که در صورت ارتکاب، مجازات‌هایی از قبیل قصاص، دیات، حدود و تعزیرات را در پی دارد. هر روز در کنار ما چندین بار از این جرایم به وقوع می‌پیوندد مثل چاقوکشی، ضرب و جرح، دزدی، تجاوزی وقتی از خیابان عبور می‌کنیم سازمان‌هایی نظیر کانون اصلاح و تربیت، نیروی انتظامی و دادگاه‌هایی و همچنین زندان‌ها را می‌بینیم که برای مجازات این‌گونه افراد به وجود آمده‌اند، ولی تا حالا فکر کرده‌ایم چه عواملی در بوجود آمدن ارتکاب جرم مؤثر است؟

انواع نابسامانی‌های اقتصادی و اجتماعی از قبیل فقر، تورم و گدایی، بیکاری و فقدان امنیت مالی و حقوقی و سایر عوامل محرومیت‌زا، زمینه‌ی مساعد مساعد برای ارتکاب جرم را فراهم می‌کنند. بنابراین پیچیدگی عوامل مؤثر در پدیده جرم و بزهکاری باعث شده است که هر گروه از محققان آن را از دیدگاهی خاص بررسی کنند. روانشناسان و روانپزشکان از دیدگاه روانشناختی، حقوقدانان از دیدگاه جرم‌شناسی و مسایل کیفری، پزشکان و زیست‌شناسان از نظر عوامل مؤثر زیستی و بالاخره جامعه‌شناسان از دید آسیب‌شناسی بررسی می‌کنند (شامبیاتی، ۱۳۸۲).

در کتاب حاضر به بررسی تأثیر بیکاری بر ارتکاب جرم در میان زندانیان به عنوان بخشی از انحرافات رفتاری در جامعه مورد توجه قرار می‌گیرد و هدف این تلاش نیز آن است که جرایم این افراد در چارچوب نظریات جامعه‌شناختی به تحلیل کشیده شود موانست ذهن با هدایت نظری مشاهده امر واقع بزه قاعدتاً زمینه را برای استنتاج با استنباط فرضیات متنوع از دل نظریات انحراف فراهم می‌آورد. یک نگاه اگر در گام بعدی مدعیات استنتاجی استنباطی بزهکاری از نظریات انحراف رفتاری از بستره تجربه در گذرند و در برابر ابطال‌پذیری مقاومت کنند؛ در این صورت مشارکت علمی در غنای تبیین پدیده بزهکاری نوجوانان رخ می‌نماید. انحراف صفت منسوب به برخی رفتارها یا اشخاص نظیر بزهکاری، همجنس‌بازی یا بیماری روانی است. این موضع در آراء متقدم آسیب‌شناسی اجتماعی اتخاذ شد و تا روزگار ما در قالب برخی پژوهش‌های بالینی و جرم‌شناسی دوام آورد. بنابراین جامعه‌شناسان جرم را نه چونان صفتی رفتاری یا نوعی شخصیت که به منزله ویژگی برخی وضعیت‌های اجتماعی یا کارکردهای ساختی نظام اجتماعی در نظر می‌گیرند. اینان علیرغم عدم توافق راجع به تعریف انحراف اما لااقل دو ویژگی تخطی از هنجارها، طیف وسیعی دارد. چندان که در سطح کلان

جامعه با اتلاف و قصور و بی‌نظمی و لاپالایی‌گری تداعی می‌شود و در سطح میانه جامعه به نظام‌گیری و ناامنی و بی‌تخصصی و ناآگاهی تعبیر می‌گردد و در سطح خرد جامعه سراز بیماری و یزه و جرم و گناه درمی‌آورد. به علاوه متون متنوع اجتماعی از نسبت این هنجارها خبر می‌دهند. به وجهی که مثلاً انتظارات هنجاری بنا به طبقات اجتماعی یا حضور افراد در وضعیت‌های مختلف زیست جمعی به این نسبت دامن می‌زنند. با این حال اگر متوسط وجدان جمعی خارج از همه این نسبت‌ها به شرم‌آوری امور مزبور حکم دهد. در این صورت دیگر نمی‌توان از الصاف برچسب منفی به رفتارهای منفوری چون پیمان‌شکنی و بی‌عدالتی و وحشت‌آفرینی جلوگیری نمود. به این ترتیب انحراف علاوه بر اتکا به سطوح کلان و میانه و خرد نظام اجتماعی اما در نقطه التقای عینیت قانون‌شکنی و ذهنیت تعبیر تخطی از هنجارها صورت می‌بندد. در واقع هم وضعیت بی‌هنجاری ادوار متحول و در حال گذرا به بی‌نظمی ساخت جان می‌بخشد و ریشه‌های خود را تا دل ناهموایی با نظم یا بروز بی‌سازمانی یا تکوین خرده فرهنگ‌ها می‌گستراند و هم کارکرد حداقلی انحراف تا حد هنجاری شدن نوآوری هم‌نوایان تخریب آسیب‌شناسی پیش می‌آورد و اتحاد آن در جامعه را در قبال تهدیدی خارجی تضمین می‌کند بر این مبنا است که حتی انحراف را می‌توان از فرهنگ آموخت یا آن را ناشی از ستیزه‌های ارزشی و تعارضات اجتماعی قلمداد نمود (رشیدی، ۱۳۸۲: ۸۵). بزهکاری نوعی انحراف رفتاری در متون اجتماعی است که با نفی تعلقات رسمی گروهی همراه می‌نماید و به لحاظ تنوع مصادیق از سرقت و بی‌تفاوتی نسبت به وظایف و تکالیف گرفته تا هم‌نشینی با دوستان ناباب و بدرفتاری و اخلاق‌گریزی به کمتر به تعریف ثابت قانونی می‌دهد. اگر بزهکاری در دوره سنی مشخص مثلاً ۱۳ تا ۲۰ سالگی بر تخطی از هنجارها و ارزش‌های جمعی با جرایم سازمان یافته تعلق می‌گیرد؛ در این صورت می‌توان از بزهکاری نوجوانان سخن به

میان آورد. برای سیاق رفتارهای ضداجتماعی نوجوانان بزهکار عمدتاً در میان پسران شهری و خصوصاً پسران شهری برخاسته از طبقات پایین به ظهور می‌رسد که علاوه بر عضویت در دسته‌جات انحرافی، تاریخچه این از درگیری‌ها با نمایندگان گارهای اقتدار و دریافت برجسب‌های جامعه قانون‌شکنی را نیز یدک می‌کشند. نظریه‌های اهمیت هم‌نواپی نسل نو پا با نظم اجتماعی جهت پایدارسازی جامعه است که دیدگاه‌های مختلف اعم از معرفت عامیانه و دین و عرفان یا فلسفه و هنر و علم کوشیده‌اند به تبیین مسئله بزهکاری نوجوانان بپردازند و از این رهگذر در استیفای وفاق و تعادل اجتماعی مؤثر افتند. با این همه به نظر می‌رسد که در این میانه کارآمدترین تبیین علمی از مسئله بزهکاری نوجوانان به حوزه جامعه‌شناسی تعلق داشته باشد. بدون تردید جامعه‌ای که به ترتیب و هدایت نیروی انسانی خود بها نهد، شاهد پیامدهای زیانباری خواهد بود که گاه غیرقابل جبران و گاه با صرف هزینه‌های هنگفت، قابل کنترل است. از مهمترین عواقب سوئی که در کمین چنین جامعه‌ای می‌باشد، پیدایش پدیده بزهکاری، ناسازگاری اطفال، نوجوانان و جوانان است. بزهکاری نوجوانان به عنوان نوعی رفتار انحرافی بدان روی مسئله‌ای اجتماعی را تشکیل می‌دهد که بر زندگی کثیری از مردم تأثیری منفی برجای می‌نهد یا به گمان آنان می‌توان به بهبودی حال این شوربختان اندیشید و اقدام کرد. علیرغم اینکه مسئله اجتماعی توسط مشارکت کنندگان یا ناظران در کشگری ساختی به پیشینگی فاصله وضعیت هنجاری موجود نسبت به ترجیحات آرمانی ارزش‌ها ارجاع می‌یابد. اما مسئله جامعه‌شناختی توسط شاهد محقق‌ی یافت می‌شود که از تنش‌ها و بحران‌های حاکم بر داده- ستانده‌های خرد نظام‌های اجتماعی پرده می‌گیرد. مسئله جامعه‌شناختی با انگارش نظم از آسیب‌شناسی و بی‌سازمانی و نابسامانی رفتاری سخن می‌گوید و مدعی می‌شود مسائل اجتماعی ناشی از وضعیت‌هایی هستند که در آنها افراد به واسطه دور افتادگی از فرهنگ

رسمی، قادر به فهم حداقل یکدیگر نیستند تا بتوانند نسبت به هم، اعمال معناداری را تحقق بخشند. به علاوه از این نگره بروز وخامت مسائل اجتماعی ناشی از تدارک و رسیدگی به پیامدهای چنین عملی است. از سوی دیگر مسئله جامعه‌شناسی با انگارش تغییر از ستیزه‌ارزشی و تعارض منافع طبقاتی و تحولات جهشی خبر می‌دهد و مسائل اجتماعی را به کشمکش بر سر گونه‌های متنوع منافع و ارزش‌ها منتسب می‌دارد.

تبیین رابرت. ک. مرتون^۱ از جرم که تبهکاری را با انواع دیگر ارتکاب جرم مربوط می‌سازد. به همین گونه بر بهنجاری تبهکار تأکید می‌ورزد. مرتون از مفهوم بی‌هنجاری - که برای نخستین بار توسط امیل دورکیم^۲ (۱۹۱۷-۱۸۵۸)، یکی از بنیانگذاران جامعه‌شناسی مطرح گردید - برای پروراندن نظریه پرنفوذی درباره کجروی بهر گرفت (گیدنز، ۱۳۸۱: ۱۵۹).

نظر رابرت مرتون این است که جامعه، فرد را به کج رفتاری مجبور می‌کند.

به بیان خود او، ارتکاب جرم حاصل فشارهای ساختاری - اجتماعی است که افراد را به جرم وامی‌دارد (صدیق سروستانی، ۱۳۸۷: ۴۴).

جرم عملی است که خلاف موازین قانونی، عرفی و شرعی در جامعه رخ بدهد و نیز بزه عبارت است از اقدام به عملی که برخلاف موازین، مقررات، قوانین و معیارهای ارزشی و فرهنگی جامعه باشد (فرجاد، ۱۳۷۴). در نتیجه‌ی بروز هر جرمی معمولاً همگان به دنبال چرایی و علت و عوامل ارتكابی می‌باشند. در برخی از جوامع و کشورها در اثر کثرت و زیاد شدن آمار یک جرم شروع به علت‌یابی آن جرم می‌کنند و در برخی دیگر نیز هر جرم ارتكابی را به

^۱. Merton

^۲. Emil dorkim

وسيله دستگاه‌های پلیس و ضابطین خاص خود سعی در علت یابی‌اش می‌نمایند. اگر چه اغلب، این علت یابی‌ها در مجازات مجرمین ممکن است هیچ تأثیری نداشته باشد، اما می‌توان به وسیله آنها به ارائه‌ی راهکارهای مناسب جهت جلوگیری از تکرار و کاهش ارتکاب جرم نمود. اما اگر انگیزه ارتکاب یک جرم همان علت غایی ارتکاب آن دانسته شود در قانون ایران مواردی وجود دارد که انگیزه ارتکاب جرم می‌تواند نقش ویژه‌ای ایفا کند. برای مثال در ماده ۶۹۸ مجازات اسلامی نقش قصد و انگیزه مجرم به صراحت در نظر گرفته شده است، چنانچه قانونگذار در صدر ماده از جمله هر کس به قصد اضرار به غیر یا تشویش اذهان عمومی یا مقامات رسمی و... استفاده نموده است و در پایان ماده نیز در بحث مجازات، علاوه بر اعاده حیثیت، حبس و شلاق مرقوم نموده است^۱ که این موارد نشان دهنده تأثیر انگیزه و قصد مجرم در مجازات وی می‌باشند (محسنی تبریزی، ۱۳۸۸). وجود بیکاری در سطح نسبتاً وسیع، از جمله ویژگی‌های بارز اغلب کشورهای در حال توسعه است. عواملی همچون انفجار جمعیت، ناتوانی بخش‌های تولیدی در جذب نیروی کار، استفاده از روش‌های تولید سرمایه به جای کاربر، کمبود سرمایه، انعطاف ناپذیر بودن ساختار تولید و وجود بیکاری پنهان، پائین بودن بهره‌وری نیروی کار و تعیین دستمزدها بدون توجه به بازدهی نیروی کار از جمله عواملی هستند که باعث تشدید بیکاری در کشورهای در حال توسعه و از جمله کشور ما گردیده‌اند.

۱. ماده ۶۹۸ ق.م.ا، تصویب ۱۳۷۰/۹/۳۰: هر کس به قصد اضرار به غیر یا تشویش اذهان عمومی یا مقامات رسمی به وسیله نامه یا شکوائیه یا مراسلات یا عرایض یا گزارش یا توزیع هرگونه اوراق چاپی یا خطر با امضاء یا بدون امضاء اکاذیبی را اظهار نماید یا با همان مقاصد اعمالی را برخلاف حقیقت رأساً یا به عنوان نقل و قول به شخص حقیقی یا حقوقی یا مقامات رسمی تصریحاً یا تلویحاً نسبت دهد اعم از اینکه از طریق مزبور به نحوی از انحاء ضرر مادی یا معنوی به غیر وارد شود یا نه علاوه بر اعاده حیثیت در صورت امکان باید به حبس از ۲ ماه تا ۲ سال یا شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم شود.

با توجه به اینکه توجه به معضل بیکاری نه تنها از بعد اقتصادی، بلکه از ابعاد فرهنگی و اجتماعی نیز بسیار حائز اهمیت است، لذا شناخت مشکلات بازار کار و اتخاذ سیاست‌ها و تصمیم‌گیری‌های صحیح در جهت رفع این معضل نیز اهمیت ویژه‌ای دارد و با توجه به اهمیت رشد اقتصادی در پیشرفت جوامع بررسی عللی که بر رشد اقتصادی اثر می‌گذارند از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. مرور ادبیات مربوطه به رشد اقتصادی حاکی از آن است که عوامل متعددی بر رشد اقتصادی مؤثر می‌باشد که مهمترین آنها نیروی کار و سرمایه و پیشرفت تکنولوژی می‌باشد. جنایت از جمله موضوعاتی است که به عنوان خط قرمز جوامع محسوب می‌شود و دولت‌های مختلف بسته به نگرش و نوع نظامی که به وسیله آن به اداره امور جامعه می‌پردازند به این پدیده واکنش نشان می‌دهند. این واکنش‌ها عمدتاً به دو دسته اقدامات کوتاه مدت یا ضربتی و بلند مدت یا ساختاری تقسیم می‌گردند. در گروه اقدامات کوتاه مدت می‌توان به افزایش نیروهای انتظامی، افزایش بودجه‌های انتظامی و قضایی، ارتقاء ابزار و ادوات امنیتی و... اشاره نمود که اگر چه به نقل از ملونی (۱۹۹۹) در نوع خود در محدود نمودن این مشکلات مؤثر است، اما پس از دوره‌ای اثربخشی خود را از دست داده و می‌بایست آنها را تشدید نمود یا تغییر داد. به عنوان مثال، در اتحاد جماهیر شوروی در دوره حاکمیت تفکر کمونیستی و جنگ سرد که بیشترین و سخت‌ترین نوع مجازات‌ها شامل کسانی می‌شد که قواعد نظام اشتراکی به ویژه در مورد نظام تولید و توزیع کالا نقض نمایند بازم وجود داشت. بنگاه‌ها و افراد بیشماری به احتکار کالا پرداخته یا از طریق روش‌های ضد کمونیستی و سرمایه‌داری به دنبال کسب سود و منفعت بودند که پس از پایان جنگ سرد و فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی این حقایق بر همگان مکشوف گردید. این در حالی است که مجازات چنین افرادی در صورت شناسایی و دستگیری به طور قطع اعدام بوده، اما آنها علیرغم این

خطر بسیار بالقوه بازهم دست به چنین اقداماتی زدهد که نشان دهنده این حقیقت است که می‌بایست به معضلات به صورت ریه‌ای پرداخت و تا اصلاحات ساختاری درونی صورت نگیرد مشکلات به طور کامل رفع نخواهد گردید یا در کشورمان همگان می‌دانند که معجزات جرمی مانند تعارض به عنف بدون هیچ بخششی اعدام است، اما بازهم آمارها حکایت از عدم کاهش چنین جرایمی دارد. حال با طرح چنین نمونه‌هایی ضرورت اقدامات بلند مدت و ساختاری مشخص می‌گردد. ایران سومین کشور جهان از لحاظ داشتن جمعیت جوان می‌باشد. آمارها نشان می‌دهد بیش از ۶۵ درصد جمعیت ما جوانانی هستند که جویای کارند میانگین سنی جمعیت کشورمان بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۸۵ مرکز آمار ایران حدود ۲۸ سال می‌باشد که نشان از جوانی جمعیت کشور دارد (امین صارمی، ۱۳۷).

پدیده بیکاری به ویژه بیکاری جوانان و افراد تحصیل کرده در حال حاضر جزء متغیرهای اقتصادی است که ابعاد اجتماعی آن در حال پررنگ شدن است و می‌بایست به این موضوع با نگاهی ویژه پرداخته شود. بنا به اهمیت این مقوله و با توجه به توضیحاتی که ارائه شد احساس می‌شود نشان دادن واقعیت موضوع از طریق یک مطالعه بین رشته‌ای که از پیوند بین اقتصاد و جرم‌شناسی تشکیل شده باشد ضروری و شاید راهگشا باشد. محیط اجتماعی یکی از تأثیرگذارترین عوامل و زمینه‌های بروز جرم به شمار می‌رود (تاج زمان، ۱۳۶۴ و قاسمی روشن، ۱۳۸۹)، محیط‌های تحصیلی و میزان دسترسی به امکانات آموزشی، وسایل ارتباط جمعی و مهاجرت و حاشیه‌نشینی محیط اقتصادی جوامع نیز به نوبه خود در تأثیرگذاری بر جرم و ناهنجاری در سطح کلان تأثیر بسزایی دارد (نجفی توانا، ۱۳۷۷). بدون تردید فقر، نابرابری‌های اقتصادی و بیکاری در زمره مهم‌ترین معضلات جامعه بشری است که از جایگاه ویژه‌ای بین سایر مسائل اقتصادی برخوردار است. فقر از بنیادی‌ترین مشکلات زندگی انسان است که با